

اروپا، شیپورچی آمریکا در برجام

محسن مومنی

با این وجود، حال که ترامپ با اعلام رسمی خود، از برجام خارج شد، آیا کشورهای اروپایی طبق ادعای خود می‌توانند منافع اقتصادی ایران از برجام را در برابر تحریم‌های آمریکا تضمین کنند؟ برای پاسخ به این سوال کفایت تا خبری را که مدتی قبل روزنامه «زودویچه» آلمان آن را منتشر کرد مرور کرد. این روزنامه فاش کرد که شرکت‌های آلمانی در جریان کنفرانس امنیتی مونیخ که در اسفندماه گذشته برگزار شد، از بیم تحریم‌های آمریکا از سوخت‌رسانی به هواپیمای وزیر خارجه ایران خودداری کردند! طبق گزارش رسانه‌ها، قرار بود ظریف، وزیر امور خارجه ایران، پس از پنجاه و چهارمین اجلاس امنیتی مونیخ برای شرکت در کنفرانس «والدای» راهی مسکو شود و به همین دلیل کنسولگری ایران در مونیخ از فرودگاه این شهر خواسته بود، هواپیمای حامل او و همراهانش را سوخت‌رسانی کند؛ اما شرکت‌های

مسئول از فروش سوخت به هواپیمای ایرانی خودداری کردند. طبق آن چه در رسانه‌های آلمان منتشر شد، رئیس کنفرانس امنیتی مونیخ شخصا

در روزها و ماه‌های اخیر تحولات مربوط به برجام با سرعت و البته پیچیدگی بیشتری در حال انجام است. «دونالد ترامپ»، رئیس‌جمهور آمریکا، از زمان ورود به رقابت‌های انتخاباتی این کشور در مناسبت‌های مختلف از توافق هسته‌ای ایران به عنوان «یک توافق بد» یا «یک توافق ناقص» یاد کرده و پس از ورود به کاخ سفید نیز به شکل‌های مختلف کوشیده است تا با التهاب‌آفرینی پیرامون این توافق، ایران را از منافع آن محروم کند. دی‌ماه ۹۶ ترامپ بار دیگر تعلیق تحریم‌های هسته‌ای را تمدید کرد؛ اما گفت: «این آخرین بار است که تمدید می‌کند مگر این که مذاکرات درباره برنامه‌ی موشکی ایران آغاز شود و محدودیت‌های هسته‌ای ایران که قرار بود ده سال باشد دائمی شود!» اظهارات او طی ماه‌های گذشته و همچنین گمانه‌زنی رسانه‌ها و مقامات سیاسی آمریکا و تحلیل‌گران بین‌المللی، همگی بیان‌گر این بود که او دیگر در چهارمین گزارش خود به کنگره (۱۲ ماهی، ۲۲ اردیبهشت ۹۷) دیگر معافیت‌های تحریمی ایران را تمدید نخواهد کرد و به عبارت دیگر از برجام خارج خواهد شد. البته ترامپ در گزارش‌های قبلی خود نیز آشکارا نشان داد که برای رهایی از تعهدات آمریکا در قبال برجام تمایلی به اجرایی کردن برجام ندارد و تنها خواهان سخت‌تر شدن شرایط آن برای ایران است؛ هم‌چنان که در گزارش اول و دوم خود نیز پس از کش و قوس‌های فراوان و زیر سوال بردن برجام، اقدام به تایید آن کرد. سرانجام پیش‌بینی‌ها محقق شد و ترامپ سه‌شنبه هشتم ماه می برابر با ۱۸ اردیبهشت رسماً از برجام خارج شد.

از طرف دیگر اروپایی‌ها تا پیش از این در تلاش بودند تا با رفع آن‌چه «نگرانی‌های ترامپ درباره برجام» خوانده می‌شود، توافق هسته‌ای ایران را از خطر فروپاشی حفظ کنند و در واقع آن را پایه‌ای برای فشارهای بعدی قرار دهند اما با خروج آمریکا از برجام مسئولین ارشد فرانسه، انگلیس و آلمان همگی در مصاحبه‌هایی جداگانه خواستار خوشتن‌داری ایران شدند!

پیام بود. وزیر خارجه فرانسه در حالی به نمایندگی از آمریکا برای طرح ادعاهای موشکی و منطقه‌ای به ایران سفر کرده بود که حسن روحانی، رئیس‌جمهور ایران، مدتی پیش با اشاره به بدعهدی‌های آمریکا گفته بود: «مگر کسی دیوانه است که با آمریکا مذاکره کند!» لودریان پیش از سفر به تهران نیز در اظهارنظری گستاخانه گفت: «ایران باید به نگرانی‌ها درباره برنامه‌ی موشکی خود توجه نشان دهد یا این که با تحریم‌های احتمالی مواجه خواهد شد!» وزیر امور خارجه‌ی فرانسه موشک‌های دوربرد ایران را ناسازگار با قطعنامه‌های شورای امنیت و همچنین فراتر از نیازهای ایران برای دفاع از مرزهایش خواند.

علاوه بر این، وزارت خارجه‌ی فرانسه در آستانه‌ی سفر وزیر خارجه این کشور به ایران اقدام به انتشار بیانیه‌ی شدیدالحن کرد. در بخشی از این بیانیه‌ی گستاخانه آمده است: «فرانسه بارها اعلام کرده است که برنامه‌ی موشکی ایران عاملی برای نگرانی‌های فراوان فرانسه و شرکایش است... نقشی که ایران در منطقه ایفا می‌کند، پیامدهای بی‌ثبات‌کننده‌ی برای این ناحیه دارد. ما امیدواریم که ایران نقش مثبتی برای حل بحران در خاورمیانه داشته باشد و به حاکمیت کشورها احترام بگذارد.»

«امانوئل ماکرون»، رئیس‌جمهور فرانسه، نیز در آستانه‌ی سفر وزیر خارجه‌اش به تهران در تماس تلفنی با روحانی در اظهار نظری گستاخانه‌ی خواستار پاسخگویی ایران درباره‌ی توان موشکی خود و فشار تهران بر سوریه شد. این اظهارات مقامات فرانسوی در حالی است که آنان را باید صرفاً در حد شیپورچی آمریکایی‌ها دانست. پاریس که در مذاکرات هسته‌ای نقش پلیس بد را بازی می‌کرد، امروز در نقش ناجی برجام ظاهر شده و مدعی است می‌خواهد طرفین را به مصالحه‌ای در این خصوص برساند. دولت ترامپ نیز چندی پیش به اروپایی‌ها پیغام داده بود که اگر می‌خواهند واشنگتن از برجام خارج نشود باید شرط‌های ترامپ را برآورده کنند که در رأس آن‌ها محدودیت توانایی موشکی ایران و مقابله با نفوذ منطقه‌ای

برای سوخت‌رسانی به ایرباس ایرانی از وزارت دفاع و وزارت خارجه آلمان درخواست کمک می‌کند تا این که در نهایت، نیروی هوایی آلمان سوخت موردنیاز هواپیمای ظریف را در اختیار آن قرار می‌دهد. شبکه‌ی «دویچه وله» آلمان نیز پس از انتشار این خبر گزارش داد که فرودگاه مونیخ یک هفته پیش از برگزاری کنفرانس به هیأت ایرانی اعلام کرده بود که هواپیمای آن‌ها نمی‌تواند در بازگشت از هند به آلمان سوخت‌گیری کند. حال با توجه به این اتفاق این پرسش مطرح می‌شود که اروپایی که در زمان تعلیق تحریم‌های آمریکا از سوخت‌رسانی به هواپیمای وزیر خارجه ایران واهمه دارد، چگونه می‌خواهد در زمان بازگشت تحریم‌ها از منافع تجاری ایران محافظت کند؟! جالب آن که این اتفاق در کشوری افتاده است که خود یکی از امضانندگان برجام به شمار می‌رود!

در هر صورت اظهارات ترامپ و سایر مقامات آمریکایی و همچنین عملکرد کشورهای اروپایی در حالی بیان می‌شود که به گفته و اعتراف مسئولین جمهوری اسلامی، آمریکا به تعهدات خود در برجام عمل نکرده است و غیرقابل اعتماد بودن آمریکایی‌ها با خروج آمریکا از برجام دیگر برای همه خصوصاً خوش بینان به آمریکا روشن شده است!

در این میان شاید دو اتفاق مهم را به طور موازی بتوان در میان اخبار و اطلاعات موجود در چند ماهه اخیر رصد کرد که هر کدام دارای تحلیل خاص خود می‌باشند: یکی تهدیدهای مدام ترامپ درباره خروج از برجام و دیگری شروع مذاکرات ایران با برخی کشورهای اروپایی، هر چند مسئولان دولتی اصرار دارند مذاکرات را گفتگوهای عادی و ماهیتاً اروپایی جلوه دهند؛ ولی این در حالی است که مقامات واشنگتن به سه کشور انگلیس، فرانسه و آلمان ماموریت داده‌اند تا از جانب آن‌ها، خواسته‌های منطقه‌ای آمریکا را از طرف ایرانی درخواست کنند.

به عقیده‌ی تحلیلگران سیاسی، آمریکا با به کار گیری سیاست «هویج و چماق» و با میانجی‌گری کشورهای اروپایی به ویژه فرانسه در صدد است تا ایران را مجبور به مذاکره‌ی مجدد پیرامون برجام کند، البته این فشار تاکنون با مقاومت ایران برخورد کرده و رد شده است. مذاکره‌ای که حدس زدن نتیجه‌ی آن کار دشواری نیست؛ آمریکا می‌خواهد با تهدید برگرداندن تحریم‌ها، وضعیت جدید خود را به طرف مقابل؛ یعنی ایران تحمیل کند، وضعیتی که از جمله مهم‌ترین آن مذاکره پیرامون موشک‌های بالستیک ایران می‌باشد و از سوی دیگر جلوی زمینه‌های استفاده ایران از گشایش‌های اقتصادی برجام را با ایجاد جو ناامنی سد نماید.

از همین رو «ژان ایولودریان»، وزیر خارجه فرانسه، طی سفری که پانزدهم اسفندماه به ایران داشت حامل همین

به عقیده‌ی تحلیلگران سیاسی، آمریکا با به کار گیری سیاست «هویج و چماق» و با میانجی‌گری کشورهای اروپایی به ویژه فرانسه در صدد است تا ایران را مجبور به مذاکره‌ی مجدد پیرامون برجام کند. مذاکره‌ای که حدس زدن نتیجه‌ی آن کار دشواری نیست.

نکته‌ای که نباید از آن در تحلیل شرایط فعلی غفلت کرد و باید مورد دقت قرار گیرد، توجه ویژه به پیروزی‌های راهبردی ایران و جبهه مقاومت در منطقه در عرصه نظامی و سیاسی است. امروز پس از هفت سال نبرد نیابتی در سوریه و هزینه و حمایت آمریکایی‌ها و البته سعودی‌ها از معارضان تکفیری به اعتراف تمامی تحلیل‌گران بین‌الملل، ایران پیروز این مبارزه بوده است. این پیروزی‌ها در جبهه‌های دیگری از جمله یمن و عراق نیز مشهود است و همین امر آمریکایی‌ها را به شتاب انداخته تا با دستاویز قراردادن برجام بتوانند ایران را در منطقه مهار کنند. بازی‌های رسانه‌ای اخیر نتایج و نخست وزیر اسرائیل، در متهم کردن ایران به تولید سلاح هسته‌ای، همگی در این راستا معنا می‌شود. اما پیروزی مقاومت در عرصه سیاسی را نیز نباید از نظر دور داشت به طوری که در انتخابات پارلمانی لبنان که در تاریخ ۶ ماه می برابر با ۱۶ اردیبهشت ۹۷ برگزار شد، حزب‌الله لبنان و متحدانش با کسب اکثریت کرسی‌های پارلمان توانستند از سایر رقبا خصوصاً جریان غرب‌گرای المستقبل به رهبری سعد حریری پیشی بگیرند که این امر موجب خشم رژیم صهیونیستی و آمریکا شد.

اما از جمله حوادث دیگری که کاملاً در جهت تقویت آمریکا در منطقه و خلاً سلاح ایران در منطقه در حال رخ دادن است، نزدیک شدن بیش از پیش عربستان سعودی به آمریکایی‌هاست به طوری که شاهد آن بودیم «محمد بن سلمان»، ولیعهد ماجراجوی عربستان، هم‌زمان با سال نو در ایران، سفر خود را به اروپا و آمریکا آغاز کرد و با ملاقات با ترامپ در واشنگتن و عقد قرارداد تسلیحاتی به مبلغ دوازده میلیارد دلار با آمریکا تمام ضمانت‌های لازم را به آمریکا داد تا با کمک آمریکا به ژاندارم منطقه تبدیل شود. مدتی بعد از آن نیز اسرائیل را رسماً به عنوان کشوری مستقل پذیرفت و گفت: امروز ایران دشمن مشترک عربستان و اسرائیل است. از جمله فعالیت‌های مهم دیگر بن سلمان را می‌توان سفر به فرانسه و دیدار با رئیس‌جمهور فرانسه دانست. دیدار بن سلمان با سرکرده گروهک منافقین در فرانسه و دیدار با سفیر اسرائیل در فرانسه و در نهایت انعقاد قرارداد اقتصادی با شرکت توتال فرانسه به مبلغ ۱۸ میلیارد دلار از جمله دیگر برنامه‌های بن سلمان در سفر به فرانسه بود. هم‌چنین تشکیل اجماع عربی علیه ایران از میان کشورهای عرب، از جمله فعالیت‌های دیگر عربستان در این مقطع می‌باشد.

اما در داخل کشور در ماه‌های اخیر آن چه در میان مدافعان و منتقدان برجام پیرامون خروج آمریکا از برجام مطرح بود جالب توجه است که به برخی

آن است. از این رو سیاستمدارانی هم‌چون لودریان و ماکرون را باید پیش و بیش از آن که نماینده‌ی فرانسه دانست، فرستاده‌ی آمریکا قلمداد کرد و در این قاب با آن مواجه شد البته برخی تحلیل‌ها می‌گویند: فرانسوی‌ها در بهره‌برداری از فرصت‌های اقتصادی ایران همواره پیش‌تاز کشورهای اروپایی بوده‌اند و گستاخی‌های اخیرشان هم برای باز کردن مسیر بهره‌برداری بیشتر از منافع اقتصادی ایران است. چنان‌چه چند ماه پیش رئیس‌جمهور آمریکا که خود نقش اصلی را در ممانعت از بهره‌مندی ایران از منافع برجام بر عهده گرفته، به همتایان فرانسوی و انگلیسی خود گفته بود: به گرفتن پول‌های کلان از ایران ادامه دهند و لذت ببرند! در این وضعیت عاقلانه بود که دولت ایران در برخورد با شرکت‌های فرانسوی دقت و حساسیت بیشتری به کار می‌بست و اجازه‌ی چنین توهین‌هایی را به فرانسوی‌ها نمی‌داد و دیپلماسی اقتصادی خود را با استفاده از شرایط گشایشی برجام، بیشتر به سوی چین، روسیه و بازارهای غیر اروپایی جهت می‌داد.

متأسفانه آمریکا و اروپایی‌ها پاشنه‌ی آشیل (نقطه‌ضعف) دولت یازدهم و دوازدهم را یافته و تمرکز خود را نیز بر آن قرار داده‌اند. آن‌ها بهتر از هر کسی می‌دانند که دولت تمام تخم مرغ‌های خود را در سبد برجام چیده و برای حفظ آن دست به هر کاری می‌زند. این جاست که «جان کری»، وزیر خارجه پیشین آمریکا، به ظریف در مونیخ توصیه می‌کند: صرف‌نظر از هر اقدامی که دولت ترامپ انجام می‌دهد، شما برجام را بر هم نزنید! اما جالب‌تر این که اعضای اروپایی (۵+۱) با ادعای خنده‌دار راضی کردن ترامپ و با اجرای ترفند «پلیس خوب، پلیس بد» تحریم‌های جدیدی را علیه ایران پیشنهاد کرده‌اند. سه کشور اروپایی انگلیس، فرانسه و آلمان، تحریم‌های جدیدی را علیه ایران به بهانه‌ی برنامه‌ی موشکی ایران و نقش تهران در سوریه برای قانع کردن ترامپ به ماندن در برجام، در قالب سندی پیشنهاد کرده‌اند. نمونه‌ای از این سند در ۲۵ اسفند هم‌زمان با یازدهمین جلسه‌ی کمیسیون مشترک برجام که با حضور هیئت ایرانی در شهر وین برگزار شد، در اختیار بیست‌وهشت کشور اروپایی قرار گرفته است؛ چراکه تصویب این تحریم‌ها به حمایت همه‌ی کشورهای عضو اتحادیه‌ی اروپا نیاز دارد. مطابق این سند آلمان، فرانسه و انگلستان به منظور ترغیب دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، برای ماندن در برجام به اتحادیه‌ی اروپا پیشنهاد دادند تا تحریم‌هایی جدید علیه ایران اعمال کند تا هم از منافع اقتصادی برجام استفاده کنند و هم ایران را کنترل کنند. علاوه بر تحرکات خصمانه‌ی اروپایی‌ها در ماه‌های اخیر؛ ترامپ نیز بیکار ننشست و سیاست‌های جدید خود را در راستای خروج از برجام تنظیم کرد. او یکی از سخت‌ترین منتقدان برجام یعنی؛ «مایک پومپئو»، رئیس سابق سیا را جانشین «رکس تیلسون» وزیر خارجه‌اش کرد. سپس «جان بولتون»، مشاور جدید امنیت ملی، که شش ماه پیش برنامه‌های را برای خروج کامل ایالات متحده از توافقنامه طراحی کرده بود نیز در کنار خود قرار داد و همه‌ی این‌ها در حالی است که ترامپ پیشتر توافق هسته‌ای را به «اصلاح بندهای زوال‌پذیر آن»، «امکان بازرسی از تمامی سایت‌ها از جمله سایت‌های نظامی» و «محدود کردن برنامه موشک‌های بالستیک ایران» مشروط کرده بود؛ اما اکنون «تقاضای حقوق بشر»، «تهدیدات سایبری» و «فعالیت‌های اقتصادی سپاه» را نیز به سه شرط قبلی خود اضافه کرده است.

برخوردار نشود»

کارشناس مسائل اروپا با اشاره به امضای سه وزیر اروپایی در پای تعهدات برجام افزود: «برخی از بانک‌های متوسط و بزرگ هنوز روابط بانکی با اقتصاد و بانک‌های ایران ندارند از زمانی که مکرون رئیس جمهور فرانسه در سال گذشته وارد معامله با آمریکا شد اروپا نتوانست به تعهداتش پایبند باشد»

وی در مورد پیامدهای خروج آمریکا از برجام گفت: «علت صبر ترامپ در خروج از برجام تا به امروز هماهنگی با متحدین اروپایی است. مناسباتی که آمریکا با اروپا دارد باید هموار شود، حساب‌ها و معادلات آمریکا و اروپا زنجیروار به یکدیگر متصل است. آمریکا نیازی به تصدیق یا تهدید کشورهای اتحادیه‌ی اروپا ندارد، علت تاخیر برهم زدن برجام به اجماع نرسیدن با متحدین اروپایی و اجماع داخلی آمریکا است.»

وی برخی گزینه‌های ایران در مقابل برجام را نام برد و گفت: «اتحادیه اروپایی باید از بین همراهی با برجام یا آمریکا یکی را انتخاب کنند کمترین هزینه‌ی خروج آمریکا از برجام بی‌اعتبار شدن در جامعه‌ی جهانی است و دیگر این که ایران با صرف هزینه‌هایی می‌تواند به وضعیت سابق بازگردد.»

هم‌چنین در برنامه‌ی گفتگوی ویژه خبری شبکه‌ی دو سیما در ۲۶ اسفندماه «ابراهیم متقی»، کارشناس و استاد روابط بین‌الملل دانشگاه تهران، با اشاره به این که مسئولان دولتی جمهوری اسلامی ایران بیان کرده‌اند که برجام موجب گشایش اقتصادی در ایران شده است افزود: «ما تداوم تحریم‌ها و اعمال تحریم‌های جدید و هم‌چنین بیان خروج آمریکا از برجام می‌تواند از طرفی یک واقعیت باشد و از طرفی دیگر می‌تواند یک تهدید برای ایران باشد که در هر دو صورت یک نوع نقض برجام محسوب می‌شود؛ اما واقعیت این است که امروز همه برجام را نقض کرده‌اند نه تنها آمریکا بلکه اروپایی‌ها هم برجام را نقض کرده‌اند. سوالی که وجود دارد این است که اروپایی‌هایی که به ما گفته می‌شود تمایل به حفظ برجام دارند به چه میزان به تعهدات مالی و بانکی خود عمل کرده‌اند؟ تمام هدف اروپا این هست که ایران را در برجام نگه دارد و خودش را آمریکایی‌ها به گونه‌ای دیگر عمل کنند و بازی جدیدی را شروع کنند؛ مثلاً با طرح مباحث جدید مثل مسائل موشکی و نقش منطقه‌ای ایران می‌خواهند این موضوعات را به برجام متصل کنند؛ اما چرا آمریکایی‌ها می‌خواهند از برجام خارج شوند و ایران را در برجام نگه دارند؟ چون می‌گویند: ایران باید راستی آزمایی کند و شفاف‌سازی کند و در برابر تعهداتی که به آن‌ها داده متعهد بماند. در واقع می‌خواهند ایران در برجام باقی بماند، برای این که

از آن‌ها اشاره می‌شود. «عسگرخانی»، کارشناس مسائل بین‌الملل، در برنامه‌ی تیتراژ امشب شبکه‌ی خبر در یازدهم فروردین گفت: «از ابتدا برجام در مسیر درست نبود، اگر چه طرف ایران در موضوع هسته‌ای، آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای است؛ اما ناپخته و بدون مطالعه آمریکا و اروپا وارد ماجرای برنامه اقدام جامع مشترک (برجام) شدند روابط بانکی و برخی مسائل دیگر پس از برجام هنوز حل نشده است و مشکلات تحریم‌های بانکی برطرف نشده است و این به دلیل ارتباط بانکی اروپا با بانک‌های آمریکایی است.» وی به سیاست چماق و هویج از سوی آمریکا و اروپا اشاره کرد و گفت: «امکان خروج آمریکا از برجام وجود دارد؛ اما واکنشگن قصد دارد با کمترین هزینه از برجام خارج شود نقاط ضعف و مسائل حل نشده در تعهدنامه‌ی برجام و تحریم‌های یک جانبه و چند جانبه وجود دارد تا کنون تحریم‌هایی که علیه جمهوری اسلامی ایران اعمال شده است تحریم‌های آمریکایی است. آمریکا در این خصوص احساس نیاز به رای مثبت و تأیید دیگر کشورها ندارد ایران به تعهداتش پایبند بوده است؛ اما به دلیل کنترل آمریکایی‌ها بر شرکت‌های اروپایی، این شرکت‌ها نمی‌توانند به تعهداتشان در قبال برجام و ایران عمل کنند»

او به زورگویی‌های آمریکا و یک‌تازگی ترامپ نیز اشاره کرد و گفت: کشورهای بزرگ قدرتمند نگران از بین رفتن حقوق و اجماع نظر دیگران نیستند، تنها نگرانی برای آمریکا کم کردن هزینه‌هاست. نگرانی آمریکا از قدرت سلاح‌های موشکی ایران است و واکنشگن گام به گام از تعهداتش در برجام فاصله می‌گیرد. آمریکا قصد دارد به وسیله‌ی تلاش اروپایی‌ها در کنترل نیروهای نظامی و سلاح‌های راهبردی ایران به هدف و مقصودش برسد وی وضعیت فعلی برجام را به سوپ نپخته تشبیه کرد و افزود: «آمریکا ایران و کشورهای هم‌پیمان اروپایی را به هر شکل ممکن تحت فشار قرار می‌دهد»

عسگرخانی با توجه به تعهدات متقابل ایران در برجام افزود: «به لحاظ حقوقی، سیاسی ایران قادر به خروج از برجام نیست، لغو یک توافق برای کشورهای کوچک هزینه دارد؛ اما برای قدرت‌هایی که حقوق بین‌الملل را در دست دارند، مشکل نیست.»

هم‌چنین «حنیف غفاری» به عنوان کارشناس مسائل اروپا در این برنامه‌ی تلویزیونی گفت: «تروئیکای اروپایی (انگلیس، فرانسه و آلمان) اعضای اروپایی گروه موسوم به ۵+۱ هستند که از سال ۲۰۱۵ به توافقی با ایران بر سر برنامه‌ی هسته‌ای این کشور دست پیدا کرده‌اند. آمریکا به عنوان یکی دیگر از اعضای ۵+۱ از زمان اجرایی شدن برجام با درپیش گرفتن سیاست‌های مختلف تلاش کرده است ایران از مزایای این توافق

حالا گفته می‌شود

که برجام را

می‌خواهیم با این

سه کشور اروپایی

ادامه بدهیم؛ من به

این سه کشور هم

اعتماد ندارم. من

می‌گویم به این‌ها

هم اعتماد نکنید،

[اگر] می‌خواهید

قرارداد بگذارید،

تضمین به دست

بیاورید تضمین

واقعی، تضمین

۵۰۱-ی- و آلا فردا

این‌ها هم همان

کاری را خواهند کرد

که آمریکا کرد.

رفتاری‌اش سیاست قدرت بوده این کار را بکنند.»
اما مهم‌ترین تحلیل پیرامون خروج آمریکا از برجام را می‌توان در کلام رهبر معظم انقلاب مشاهده کرد. ایشان طی بیانات مهمی که در تاریخ ۱۹ اردیبهشت به مناسبت هفته بزرگداشت مقام معلم در دانشگاه فرهنگیان داشتند فرمودند: «ما راجع به برجام؛ خوب، بنده از روز اول بارها و بارها گفتیم به آمریکا اعتماد نکنید! هم در جلسات خصوصی این را گفتیم، هم در جلسات عمومی مردمی گفتیم؛ در جلسات خصوصی بیشتر هم این را گفتیم؛ گفتیم به این‌ها اعتماد نکنید؛ اگر می‌خواهید قرارداد ببندید، تضمین‌های لازم را فراهم بکنید، بعد صحبت کنید، بعد قرارداد ببندید، بعد امضا کنید؛ به حرف این‌ها اعتماد نکنید. یکی از چیزهایی که بنده آن وقت، بخصوص روی آن تصریح کرده بودم این بود که گفتیم ما این قرارداد را قبول می‌کنیم به این شروط - چند شرط بود - یکی از شرط‌ها این بود که گفتیم رئیس‌جمهور وقت آمریکا بنویسد و امضا کند که تحریم‌ها برداشته شود؛ این جزو شرایط ما بود، جزو شرایط بنده بود؛ خوب، مسئولین محترم زحمت کشیدند، تلاش کردند، عرق ریختند، [ولی] نتوانستند و این نشد و نتایج‌اش این است که دارید مشاهده می‌کنید: دو سال، دو سال ونیم گذشته است، ما به همه‌ی تعهدات عمل کرده‌ایم، این مردمک می‌آید بیرون و می‌گوید که من قبول ندارم و خارج می‌شوم و چنین می‌کنم و چنان می‌کنم.
حالا گفته می‌شود که برجام را می‌خواهیم با این سه کشور اروپایی ادامه بدهیم؛ من به این سه کشور هم اعتماد ندارم. من می‌گویم به این‌ها هم اعتماد نکنید! [اگر] می‌خواهید قرارداد بگذارید، تضمین به دست بیاورید - تضمین واقعی، تضمین عملی - و آلا فردا این‌ها هم همان کاری را خواهند کرد که آمریکا کرد، [اما] به یک شیوه‌ی دیگر، روش‌های سیاسی و دیپلماسی، روش‌های ویژه‌ای است؛ گاهی لبخند می‌زنند و در حال لبخند، خنجر را تا دسته در سینه‌ی انسان فرو می‌کنند؛ دیپلماسی این است دیگر؛ با اخلاق خوش، با تعریف و تمجید که «بله شما خیلی خوبید، شما آقایید، ما می‌دانیم شما قرارداد را به هم نمی‌زنید!» اگر چنانچه نتوانستید تضمین از آن‌ها بگیرید به طوری که بشود اعتماد کرد، خوب اشکالی ندارد، حرکت‌تان را ادامه بدهید؛ اگر نتوانید چنین تضمین قطعی‌ای را بگیرید - که بنده هم بسیار بعید می‌دانم که بتوانید تضمین بگیرید - آن وقت دیگر نمی‌شود این جور حرکت کرد و این جور ادامه داد.»

ایران به تعهدات خودش در فردو و غنی‌سازی اورانیوم و راکتور آب سنگین مثل سابق متعهد بماند و عمل کند. از طرفی می‌گوییم آمریکا از برجام می‌تواند خارج شود چون برجام یک قرارداد و معاهده‌ی بین‌المللی نیست، بلکه یک توافق‌نامه است و گرنه مجلس سنا باید آن را تصویب می‌کرد.»
در ادامه «حسن بهشتی‌پور»، کارشناس روابط بین‌الملل و از مدافعان برجام که به صورت ارتباط تلفنی در جلسه حضور داشت در پاسخ به اظهارات متقی گفت: «این توافقی که به دست آمده ذیل قطعنامه ۲۲۳۱ قرار گرفته و چون ذیل قطعنامه قرار گرفته یک توافق لازم‌الاجرا هست. این گونه نیست که چون یک پیمان و توافق نیست، دولت آمریکا هیچ تعهدی نسبت به آن ندارد و چون سنا تصویب نکرده لازم‌الاجرا نیست چون خیلی از توافقی‌ها هست که در سنای آمریکا تصویب نشده اما لازم‌الاجرا است به ویژه وقتی ذیل قطعنامه‌ی سازمان ملل قرار گرفته باشد، نمی‌شود یک رئیس‌جمهور بیاید و این توافق را نادیده بگیرد و بگوید من می‌خواهم از توافق خارج شوم. این رفتار باعث می‌شود در افکار عمومی دنیا منزوی شود. دولت آمریکا به خاطر انجام ندادن تعهدات خودش باید پاسخگو باشد.»

بهشتی‌پور در جواب سوال مجری مبنی بر موارد مشابه نقض تعهدات توسط آمریکا گفت: «وقتی ایالات متحده آمریکا خودش رسماً قطعنامه‌ی ۲۲۳۱ را پذیرفته و خودش جزء بانیان آن بوده این که حالا رئیس‌جمهور آمریکا عوض شود و بگوید: من متعهد به آن نیستم، طبق سیاست بین‌الملل نمی‌شود، چنین کاری کرد. بله این دنیا، دنیای زور و قدرت است اما به این راحتی نمی‌شود حقوق بین‌الملل را نادیده گرفت و باید دولت آمریکا پاسخگو باشد.»

در ادامه ابراهیم متقی در پاسخ به موارد مطرح شده توسط حسن بهشتی‌پور گفت: «برجام دارای ارزش مستقل از قطعنامه ۲۲۳۱ است و این قطعنامه را خود آمریکایی‌ها یعنی خود «سوزان رایس» تنظیم کرده برای این که ایران را در منطقه کنترل کنند، خود آمریکایی‌ها تنظیم کرده‌اند نه سازمان ملل؛ بنابراین به لحاظ حقوق بین‌الملل هر توافقی که یک نوع ارزش مستقل دارد و قطعنامه‌ی ۲۲۳۱ هم ارزش مستقل خود را دارد و در واقع مکمل برجام است. این که شما می‌گویید آمریکا «نباید» این کار را بکنند؛ این یک نگاه ایده‌آلیستی است، شما وقتی قدرت خود را از دست بدهی و یک توافق به دست بیاوری؛ این طبیعی هست که یک قدرتی مثل ایالات متحده که الگوی رفتاری‌اش نقض عهد بوده و الگوی

